gemeente
Barneveld

Integrale Cultuurvisie

Gemeente Barneveld 2025-2035

Integrale Cultuurvisie

Gemeente Barneveld 2025-2035

Voorwoord **3**
Inleiding **4**
Leeswijzer 4

Hoofdstuk 1: Cultuur in gemeente Barneveld **5**
1.1 Wat verstaan we onder cultuur? 5
1.2 De waarde van cultuur voor de samenleving 5
Artistieke waarde 5
Sociale waarde 6
Educatieve waarde 6
Economische waarde 7
Ruimtelijke waarde 8
1.3 De rol van de gemeente 9

Hoofdstuk 2: Cultuur; hier gaan we voor **11**
2.1 Ontwikkeling van de visie 11
2.2 Onze visie en missie 11
2.3 Culturele kracht 11
2.4 Analyse: wat nemen we mee 12
2.5 Onze culturele ambities 13
Ambitie 1: Cultuur is voor alle inwoners bereikbaar 13
Ambitie 2: Cultuur draagt bij aan de hele samenleving 16
Ambitie 3: Cultuur is overal 18
Ambitie 4: Sterke infrastructuur met slagkracht en breed bereik 20
Extra aandachtspunten 21
2.6 Prioriteiten 23
2.6.1 Ons erfgoed beschermen en beleven 23
2.6.2 Meer kansen voor jongeren om hun talenten te ontwikkelen 25

Hoofdstuk 3: Financieel kader **27**
3.1 Huidige uitgaven cultuur 28

Hoofdstuk 4: Werkwijze 30

Tot slot 31

Bijlagen
A. Concept Uitvoeringsagenda
B. Samenvatting PON & Telos behoefteonderzoek
C. Analyse sterkten & zwaktes
D. Participatieverslag
E. Huidig beleidsinstrumentarium
F. Uitgangsituatie en overzicht cultuursector
G. Plan van aanpak integrale Cultuurvisie gemeente Barneveld

Voorwoord

Hierbij bieden we u met trots de Cultuurvisie 2025-2035 van de gemeente Barneveld aan. Deze visie zet de toon voor een nieuw hoofdstuk in de culturele ontwikkeling van onze gemeente. Wij nodigen u uit om mee te dromen én mee te bouwen aan een bloeiende culturele toekomst.

Cultuur geeft kleur aan onze samenleving. Het omvat een breed spectrum aan activiteiten en uitingen, variërend van monumenten en erfgoed tot moderne kunst, muziek, theater, literatuur en (culturele) evenementen. Cultuur verbindt, inspireert en reflecteert op onze gezamenlijke identiteit en waarden.

De afgelopen jaren hebben we in de gemeente Barneveld veel bereikt op cultureel gebied. We koesteren onze rijke geschiedenis, het culturele aanbod en de diverse evenementen, die zeer worden gewaardeerd door zowel inwoners als bezoekers. Er zijn ook uitdagingen: niet iedereen voelt zich even goed bereikt door ons culturele aanbod en er zijn kansen voor verbetering in aanbod, samenwerking en infrastructuur.

We zijn ons bewust van de verschillende beelden over en wensen voor cultuur in onze samenleving. Onze ambitie is een inclusief en toegankelijk cultuurbeleid, waar iedereen in de gemeente Barneveld van kan profiteren. We richten ons in deze visie vooral op de beschikbaarheid van cultuur en het faciliteren van deelname aan culturele activiteiten voor alle leeftijden en achtergronden. Cultuur heeft de kracht om maatschappelijke vraagstukken te adresseren en verbinding te creëren.

Succesvol cultuurbeleid vraagt om samenwerking. We roepen onze inwoners, culturele instellingen, ondernemers en maatschappelijke organisaties op om gezamenlijk uitvoering te geven aan onze Cultuurvisie. Deze Cultuurvisie is een uitnodiging om samen te bouwen aan een levendige, inclusieve en dynamische culturele toekomst. Door deze visie centraal te stellen in ons cultuurbeleid en cultuur stevig te verankeren in onze gehele organisatie, versterken we de sociale en economische veerkracht van onze gemeenschap en creëren we een gemeente waar iedereen zich thuis voelt en kan deelnemen aan het culturele leven.

We zijn ons bewust dat we in een tijd van uitdagingen en financiële vraagstukken leven. We werken met zorgvuldigheid en wegen (financiële) keuzes integraal af.

Samen met inwoners, culturele verenigingen en organisaties in de gemeente Barneveld slaan we de handen ineen voor, door en met cultuur.

Mijntje Pluimers-Foeken
Wethouder Cultuur

Inleiding

De gemeente Barneveld is trots op alle cultuur die de gemeente te bieden heeft. Van kunst tot theater, van dans tot fanfare en van muziek tot museum. De gemeente is de thuisbasis voor de harmonie, (kerk)koren, orkesten, festivals en evenementen, en vele ateliers van (amateur)kunstenaars. Onze inwoners steken graag de handen uit de mouwen, veel van de lokale verenigingen en initiatieven worden gedragen door de inwoners zelf. Met al deze elementen biedt cultuur een blik op onze identiteit, creativiteit en gemeenschap. Wij hebben deze visie ontwikkeld om recht te doen aan de diverse en inspirerende cultuurwaarden binnen onze gemeente.

De visie is tot stand gekomen in samenwerking met inwoners en organisaties. We hebben uitgebreid input opgehaald bij culturele spelers, inwoners en gemeentelijke instanties. Dit heeft geleid tot een visie die al deze perspectieven weerspiegelt.

Deze Cultuurvisie vormt de basis voor het Barneveldse cultuurbeleid in de komende jaren. De visie en uitwerking bieden een overzicht van ons huidige culturele landschap, identificeert sterktes en zwaktes, en schetst onze ambities en speerpunten voor de toekomst. Het biedt richting en coördinatie voor beleidsinzet om cultuur aan te laten sluiten bij sociale en maatschappelijke uitdagingen en de kracht van cultuur te benutten.[1]
Het biedt richting en coördinatie voor beleidsinzet, het culturele aanbod en benadrukt de maatschappelijke rol van cultuur voor de inwoners en de gemeenschap.

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk beschrijven we de definitie en waarde van cultuur en welke rol de gemeente voor zichzelf ziet. In hoofdstuk twee gaan we in op de missie en ambities en besteden we aandacht aan twee prioriteiten. We sluiten af met het financiële kader waarin de huidige middelen en investeringen zijn opgenomen.

In bijlage A is de uitvoeringsagenda opgenomen. Hierin staan de inspanningen per jaar uiteen om de visie te realiseren.

In de bijlagen vindt u al het achtergrondmateriaal. De onderzoeken, analyses en participatie vindt u in bijlagen B, C en D.

Een overzicht van het huidige culturele landschap (op basis van VNG beleid) en het huidige beleidsinstrumentarium in de bijlagen E en F.

> *“ Bij kunst zit de schoonheid niet in het begrip maar in de verwondering ”*

[1] Zie achtergronden voor de potentie van de bijdrage aan maatschappelijke opgaven https://www.berenschot.nl/media/h0phaa2k/in-de-schijnwerpers-culturele-bijdragen-aan-maatschappelijke-opgaven-tweede-kamer-berenschot-juni-2023.pdf (Berenschot iov OC&W, juni 2023)

Hoofdstuk 1: Cultuur in de gemeente Barneveld

1.1 Wat verstaan we onder cultuur?

Cultuur is dynamisch en kent vele vormen, die voortdurend in ontwikkeling zijn. Dans, muziek, theater, archeologie beeldende kunst, architectuur, vormgeving, letteren, film, nieuwe media, culturele evenementen, musea, kunstwerken in de buitenruimte, historische collecties en archieven. Daarnaast ook ons immateriële erfgoed: de ontastbare cultuur-overblijfselen, zoals tradities, harmonieën en fanfares, gebruiken en legendes die van generatie op generatie worden doorgegeven. Cultuur wordt gemaakt, beleefd, gewaardeerd, ontwikkeld en ontdekt door de makers en inwoners van Barneveld. Dat gebeurt ook in en door de vele kerkgemeenschappen. Samen vormen al deze uitingen, met hun makers en hun publiek, het geheel van waarden, normen, gebruiken, tradities en erfgoed dat onze gemeenschap kenmerkt.

1.2 De waarde van cultuur voor de samenleving

In de gemeente Barneveld zien we cultuur als een breed begrip en het is een belangrijke pijler voor de ontwikkeling en het welzijn van de inwoners. We onderscheiden vijf belangrijke waarden die het vermogen van cultuur om bij te dragen aangeven. [2] [3] Naast de inzet van deze waarden als basis voor (lokaal) cultuurbeleid is er een steeds groeiend onderzoek naar de effecten van cultuur op de verschillende deelgebieden die bij deze waarden horen. [4]
Het sluit aan bij het VNG beleid; de propositie 'Samen cultuur borgen' start met de pijler waarden van cultuur, gevolgd door cultuurstimulering, cultuurspreiding en cultuurfinanciering. [5]

Artistieke waarde

De artistieke of intrinsieke waarde van cultuur is de persoonlijke betekenis die kunst of cultuur voor mensen heeft. Het raakt, ontroert, daagt uit, inspireert en stimuleert mensen om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen. Cultuur biedt ruimte voor creativiteit en expressie. Juist omdat de ervaring en betekenis van cultuur zo persoonlijk is, is een breed en divers aanbod belangrijk.

[2] De legitimatie van (lokaal) cultuurbeleid wordt gevormd door waarden van cultuur aan doelen te koppelen. De waarden ontwikkelen zich door de tijd heen. Staatssecretaris Nuis sprak voor het eerst over integraal cultuurbeleid. Vanaf de gouden eeuw ontwikkelt de legimitatie van cultuurbeleid zich via waarden op het gebied van historisch besef, welzijn, identiteitsontwikkeling, educatie en de artistieke waarde. Met staatssecretaris Van der Ploeg kwam de economische waarde erbij. (R. Pots. Cultuur, koningen en democraten. Sun: 2002)

[3] Monitor culturele ontwikkeling in Gelderland Cultuur in Data _Cultuurmonitor Gelderland 2022_Publieksversie

[4] Enkele voorbeelden: Gezondheid: https://www.who.int/publications/i/item/what-is-the-evidence-on-the-role-of-the-arts-in-improving-health-and-well-being-a-scoping-review Economie: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/05/11/onderzoek-naar-multiplereffecten-en-pay-off-effecten-in-de-culturele-en-creatieve-sector Gebiedsontwikkeling: https://www.naibooksellers.nl/boekman-101-ultuur-als-aanjager-van-gebiedsontwikkeling.html

[5] Samen cultuur borgen. De propositie van gemeenten. (VNG, 2024) https://vng.nl/artikelen/propositie-samen-cultuur-borgen

Sociale waarde

Cultuur verbindt mensen, maakt ze bewust van hun omgeving en de geschiedenis, zorgt voor ontmoeting en draagt bij aan sociale cohesie. De gezamenlijke ervaring van het maken of beleven versterkt het gemeenschapsgevoel en de leefbaarheid.
De betrokkenheid bij verenigingen (cultuur) en amateurkunsten is groot en neemt daarmee bij velen een plek in het dagelijks leven in. 55% van de inwoners van 6 jaar en ouder doet 8 uur per week aan cultuurbeoefening. [5]

Cultuurdeelname bevordert begrip, interesse en respect tussen verschillende groepen in de samenleving. Cultuur draagt bij aan de doelen in het sociaal domein zoals het bevorderen van welzijn, (positieve) gezondheid, participatie, preventie, leefbaarheid, kansengelijkheid en ontmoeting [6] [7].

Met deze visie en uitvoeringagenda kunnen we verder bouwen aan het vermogen van cultuur om bij te dragen aan het welzijn en de ontwikkeling van inwoners en bezoekers en samenhang in buurten, wijken en dorpen.

De doelen uit het beleidskader Sociaal Domein om dit te realiseren zijn:

- Het culturele aanbod en de samenwerking versterken.
- Cultuurparticipatie bevorderen zodat iedereen die dat wil mee kan doen.

Educatieve waarde

Cultuur heeft een educatieve waarde. Cultuureducatie speelt zich af op school en in de vrijetijd.

Cultuureducatie geeft kennis mee over cultuur, kunst en erfgoed en ontwikkelt creatieve vaardigheden. Het helpt om te reflecteren op de omgeving en op gedrag. Het levert ook een bijdrage aan de ontwikkeling van communicatieve, cognitieve en sociale vaardigheden en aan de motorische ontwikkeling.

Voor het onderwijs bieden deze brede vormings-aspecten ook versterking van het taal- en rekenonderwijs.

[5] Landelijke Monitor Amateurkunsten, LKCA 2023
[6] Beleidskader Sociaal Domein Mensen Voorop Gemeente Barneveld
[7] VNG, 2024, Propositie Samen cultuur borgen
[8] https://www.boekman.nl/actualiteit/cultuur-doet-ertoe-ook-economisch/

De gemeente is convenantpartner samen met cultuuraanbieders en het onderwijs in het Convenant Cultuureducatie. Connect is daarin met de cultuurcoaches ondersteunend.
Het convenant is de paraplu voor Cultuureducatie Met Kwaliteit (CMK) en het Cultuurmenu.

De doelen uit het beleidskader Sociaal Domein om dit te realiseren zijn:

- Cultuureducatie op school en in de vrijetijd ondersteunen om creativiteit en vaardigheden te ontwikkelen.

Economische waarde

Cultuur is een belangrijke aanjager voor toerisme, het vestigingsklimaat een aantrekkelijke leefomgeving en de lokale economie. Het is een positieve factor in de versterking van de lokale economie en toerisme: 1 euro investeren in cultuur levert 2,5 euro op [8].

De investering in cultuur is voor gesubsidieerde organisaties vaak gekoppeld aan het verwerven van fondsen en subsidies van elders. Met de stijging van het aantal inwoners en de groei van het toerisme op de Veluwe wordt een aantrekkelijk cultureel aanbod steeds belangrijker. Door te investeren in cultuur versterken we de toeristische en recreatieve aantrekkingskracht van de gemeente. Cultuur versterkt de brede welvaart.[9]

Cultuurbeleid draagt daarmee bij aan het economisch beleid, waarin dorpspromotie een aandachtspunt is.

Deze Cultuurvisie is in lijn met de vastgestelde Economische visie, waarin de volgende doelen zijn opgenomen in het thema Vitale kernen:

- Streven naar vitaliteit in de kernen, een goed vestigingsklimaat en mogelijkheden voor recreatie en toerisme door kunst en cultuur.
- Behouden en aantrekken van jongeren en jonge gezinnen door het bieden van goede en goed bereikbare culturele voorzieningen.

[9] Brede welvaart. Human Capital Agenda regio Food Valley link

[10] Uit: Voorkeurscenario Omgevingsvisie, vastgesteld in juni 2024.

Ruimtelijke waarde

Cultuur heeft ook een sterke ruimtelijke waarde. Het beleefbare erfgoed in het landschap, monumenten, archeologie, kunst in de openbare ruimte en street art verrijken de beleving van en verbinding met de omgeving. Weten waar je woont of verblijft: de geschiedenis van een plek versterkt de binding. Samen dragen ze bij aan de identiteit, de gastvrijheid en het karakter van onze gemeente. We willen de culturele betekenis van onze omgeving koesteren, 'behoud wat van waarde is', en streven naar een zo groot mogelijke kwaliteit van cultuur in de openbare ruimte.

Cultuur produceren, presenteren en beleven heeft ook een fysieke component. Cultuur landt in objecten, voorzieningen en activiteiten in de fysieke leefomgeving. Daarom neemt cultuur een belangrijke plek in binnen de Omgevingsvisie Barneveld 2040. De gemeente Barneveld staat voor een grote groeiopgave en kiest ervoor decentrale voorzieningen te ontwikkelen om tegemoet te komen aan de groeiende behoefte aan cultuurparticipatie en ontmoeten. Ook in de openbare ruimte moet er voldoende plaats zijn voor ontmoeting en cultuur.

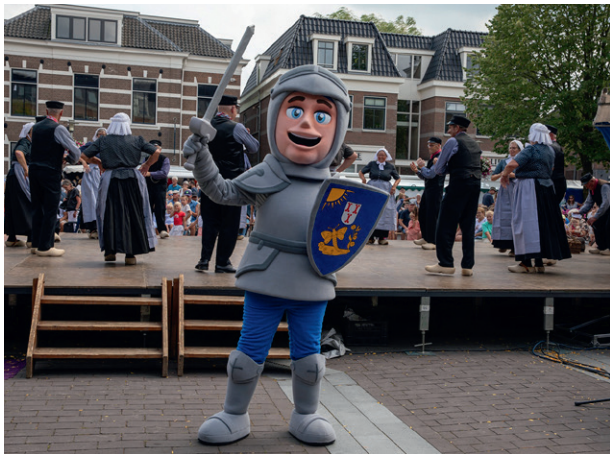

In de aankomende Omgevingsvisie[10] (waarvan het voorkeursscenario reeds is vastgesteld) zijn ten aanzien van cultuur en erfgoed de volgende doelen opgenomen:

- De zichtbaarheid, participatie en versterking van erfgoed als drager van identiteit en inspiratiebron bij ontwikkelopgaven.
- Meegroeien van voorzieningen voor cultuur in de opgave 'prettig leven in vitale dorpen'.
- Het bevorderen van laagdrempeligheid voor cultuurdeelname om cultuur te beleven en elkaar te ontmoeten in de opgave 'gezond en toekomstbestendig Barneveld'.
- Vitale dorpen waar mensen genieten van cultuur in de opgave 'ruimte voor ondernemerschap'.
- De kwaliteit van de openbare ruimte met cultuur versterken om bij te dragen aan het goed functioneren van de samenleving.

1.3 De rol van de gemeente

In deze visie presenteren we de richting voor de komende jaren. Het uitgangspunt is dat het culturele voorzieningenniveau meegroeit met de groei van de gemeente Barneveld; we vinden het belangrijk dat er voor onze inwoners een levendig en divers cultureel aanbod is. Afhankelijk van de situatie kiezen we de meest geschikte rol: soms werken we samen, soms zijn we regisseur en soms faciliteren we anderen. De gemeente maakt (mede) mogelijk, brengt samen en faciliteert.

We faciliteren de hele culturele keten. We streven naar een goede balans tussen de verschillende functies in de lokale culturele infrastructuur (interesseren, leren, produceren en presenteren) en sturen bij waar nodig.[11] Daarvoor hebben we verschillende instrumenten: investeringen (subsidies), samenwerking en uitvoeringsorganisaties.

- **De gemeente biedt basisvoorzieningen**
  Vanuit de Zelf-Samen-Gemeente- gedachte biedt de gemeente basisvoorzieningen die inwoners en culturele spelers in staat stellen zichzelf verder te ontwikkelen. Onder basisvoorzieningen verstaan we de culturele knooppunten: deze organisaties dragen de culturele infrastructuur en zijn een spil in het behalen van doelen en in de samenwerking met andere culturele en maatschappelijke partijen. We stellen hen door een exploitatiesubsidie in staat die functie te vervullen en uit te bouwen. We zien subsidie als een investering; een investering in de te behalen doelen en daarmee een investering in de samenleving. (zie H3 Financieel kader)

- **De gemeente produceert zelf geen cultuur**
  Dat doen makers, inwoners en instellingen - kortom, de gemeenschap. Wat inwoners en culturele organisaties zelf kunnen doen, hoeven wij niet te organiseren. We koesteren wat er is, sluiten aan bij de kracht van de samenleving en investeren in nieuwe kansen (bijvoorbeeld met stimuleringsbijdragen).

[11] De culturele keten is een veelgebruikt model in overheidscultuurbeleid. Het bestaat uit vier functies die elkaar nodig hebben en versterken. Zonder produceren is er niets om je voor te interesseren, in of over te leren en te presenteren. Verdere toelichting op het model https://vng.nl/sites/default/files/2021-02/gids-gemeentelijke-coronasteun_def_0.pdf

- **De gemeente als partner**
  We geloven in de kracht van samenwerking en zien voor onszelf ook een rol weggelegd. We willen de ambities in deze visie realiseren samen met onze partners: inwoners, het culturele veld, maatschappelijke organisaties, andere gemeenten (met name in de Regio Foodvalley), de provincie Gelderland en (vrijetijds)ondernemers. Al deze partijen zijn voor de gemeente belangrijke gesprekspartners en stakeholders.

- **De culturele keten**
  De gemeente is vanuit verschillende rollen betrokken bij ondersteuning van een goede balans in de Barneveldse culturele keten. Zo kan cultuur aansluiten bij doelen. De gemeente maakt keuzes in het faciliteren van het maken en beschermen van cultuur (produceren), cultuureducatie (leren), plekken om cultuur te delen (presenteren) en interesseren (cultuurparticipatie bevorderen).

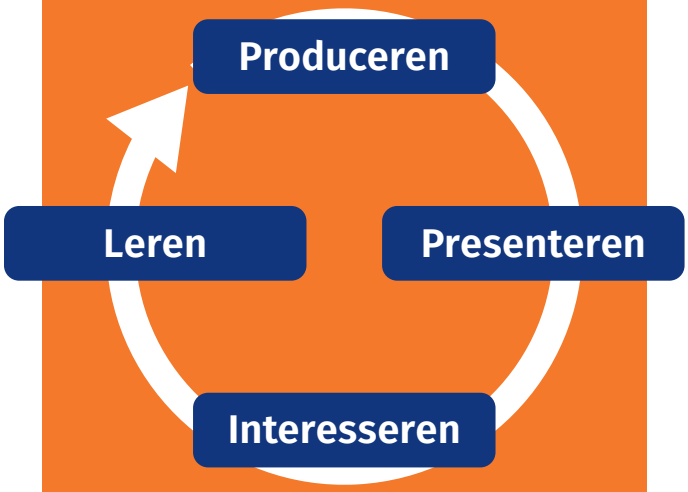

Culturele keten
Basisinstellingen met structurele subsidie
4 cultuurproducenten: Museum Nairac, Muziekschool Barneveld, Bibliotheek, Schaffelaar Theater.

De culturele keten wordt daarnaast gedragen door vele ZZP-ers, amateurkunstverenigingen, cultuurorganisaties zonder structurele subsidie, niet formele (inwoners) initiateven.

Ondersteunend aan de culturele keten: Stichting Connect en de netwerkorganisatie Cultuurplatform

Hoofdstuk 2: Cultuur; hier gaan we voor

2.1 Ontwikkeling van de visie

In de periode voorafgaand aan de totstandkoming van deze visie hebben we veel gevraagd, geluisterd en gesproken, samen met inwoners, culturele instellingen en collega's van andere domeinen. Er is onderzocht hoe de huidige stand van zaken is in de gemeente op het gebied van cultuur, we hebben de sterkten en zwakten geanalyseerd, kansen in kaart gebracht en onze missie, onze kracht en onze ambities opgehaald. Op basis daarvan hebben we onze missie geformuleerd, die onze koers de komende jaren richting geeft.

2.2 Onze visie en missie

Cultuur & erfgoed zijn onderdeel van het Barneveldse DNA. Cultuur draagt bij aan de identiteit, het welzijn, de leefbaarheid, persoonlijke ontwikkeling, innovatie & creativiteit van onze inwoners. Het is bovendien belangrijk voor de economie en het vestigingsklimaat en maakt de gemeente Barneveld aantrekkelijk voor inwoners én bezoekers. Daarom willen we cultuur in de gemeente behouden en versterken waar gewenst en nodig. Daarnaast investeren we in nieuwe kansen en ambities voor cultuur die bijdragen aan onze doelen.

2.3 Culturele kracht

De gemeente is de thuisbasis voor de harmonie, (kerk)koren, orkesten, festivals en evenementen, musea en vele ateliers van (amateur) kunstenaars. Onze inwoners steken graag de handen uit de mouwen: veel van de lokale verenigingen en initiatieven worden gedragen door de inwoners zelf. De waarde van cultuur wordt algemeen erkend: onze inwoners hechten groot belang aan cultuur in hun leefomgeving. De gemeente Barneveld kent bovendien een actieve culturele sector, die bestaat uit professionele

instellingen en een levendige scene van kleine initiatieven en culturele verenigingen. (zie bijlage F) De sector wil open, gastvrij en respectvol zijn: iedereen is welkom. Wij zijn trots op onze culturele sector.

Samen bieden ze een gevarieerd cultureel aanbod. De betrokkenheid van makers en publiek is groot. Cultuur speelt een belangrijke rol in het versterken van de sociale cohesie en het gemeenschapsgevoel in de gemeente Barneveld. Culturele instellingen zijn gemotiveerd om een bredere maatschappelijke rol te spelen. Kinderen en jongeren komen via binnen- en buitenschoolse cultuureducatie en amateurkunst al vroeg met cultuur in aanraking. Stichting Connect en de Muziekschool Barneveld spelen hierin een belangrijke rol.

We zien volop kansen om bij deze kracht aan te sluiten en deze te versterken.

2.4 Analyse: wat nemen we mee

Uit de analyse nemen we het volgende mee in de ambities, prioriteiten en uitvoeringsagenda:

De culturele sector in gemeente Barneveld is actief en betrokken, met veel initiatieven in de dorpen. Er zijn kansen en ideeën om maatschappelijke vraagstukken aan te pakken, maar er zijn ook uitdagingen, zoals beperkte samenwerking, financiële barrières en zwakke bedrijfsvoering. Er mist slagkracht en er is behoefte aan een duidelijke visie en betere integrale samenwerking vanuit de gemeente.

De culturele sector in de gemeente Barneveld heeft zowel sterke punten als uitdagingen.

Sterke punten

- Er is veel betrokkenheid en een levendige, ondernemende culturele sector, met een breed aanbod van initiatieven in de dorpen.
- Er is motivatie om bij te dragen aan maatschappelijke vraagstukken en om gezamenlijke uitdagingen aan te pakken, zoals het vergroten van de zichtbaarheid en het bereik.

Uitdagingen

- Er is beperkte capaciteit voor samenwerking en innovatie, zowel binnen de culturele als maatschappelijke organisaties.
- De toegang tot cultuur is niet overal even goed en er zijn financiële barrières voor sommige inwoners, vooral degenen net boven het bestaansniveau .
- De bedrijfsvoering van culturele organisaties is vaak zwak, mede door het gebrek aan langlopende subsidies.
- Er is een behoefte aan een stabiel platform voor samenwerking en kennisuitwisseling, maar het bestaande Cultuurplatform mist slagkracht.
- Er is een gebrek aan een duidelijke visie vanuit de gemeente en integrale samenwerking tussen verschillende domeinen.

Samenvattend, de culturele sector in gemeente Barneveld heeft veel potentie, maar wordt belemmerd door financiële en structurele obstakels, wat de verdere ontwikkeling in de weg staat.

We hebben deze kansen overtaald in 4 ambities. Met deze ambities en maatregelen brengen we de culturele keten van interesseren, leren, produceren en presenteren nog beter in balans.

Deze ambities zijn, naast onze gemeentelijke opgaven en de vijf culturele waarden (zie 1.2), gebaseerd op de verkregen informatie (onderzoek en participatie). Op deze manier ondersteunen de ambities een vitale, sterke culturele infrastructuur om samen te bouwen aan gezamenlijke doelen en aan de betekenis van cultuur voor onze inwoners.

2.5 Onze culturele ambities

Ambitie 1:
Cultuur is voor alle inwoners bereikbaar

Cultuur levert een waardevolle bijdrage aan de samenleving en versterkt de leefbaarheid in onze dorpen. Onze ambitie is dat cultuur voor alle inwoners dichtbij en bereikbaar is.

We realiseren ons dat er verschillen zijn tussen de verschillende dorpen; zowel in omvang, bereikbaarheid en aanbod. Niet ieder dorp hoeft elke culturele voorziening. Ook onze omliggende gemeenten hebben culturele voorzieningen waar onze inwoners gebruik van maken (zoals een bioscoop). Tegelijkertijd streven we er wel naar dat in ieder dorp, passend cultureel aanbod is en streven we waar nodig naar versterking. We zetten ons actief in om de toegang tot cultuur te bevorderen, zowel fysiek als financieel. We ondersteunen een bloeiend verenigingsleven, gedegen cultuuronderwijs en levendige amateurkunst, passend bij het eigen karakter in de dorpen.

Onze ambitie reikt verder dan het huidige aanbod. We willen dat cultuur meer een integraal onderdeel is van het dagelijks leven in de gemeente Barneveld. Dit betekent dat we blijven zoeken naar nieuwe mogelijkheden en creatieve oplossingen om cultuur nog bereikbaarder te maken.

Door het stimuleren van creativiteit en toegankelijkheid versterken we de artistieke en maatschappelijke waarde van cultuur.

Dat doen we als volgt:

A: Culturele knooppunten

De culturele knooppunten zijn de bibliotheek, Museum Nairac, Muziekschool Barneveld en het Schaffelaartheater. We ondersteunen een aantal voorzieningen met subsidie omdat wij dat als investering in cultuur zien en maken afspraken over te behalen doelen.

Er zijn volop ideeën vanuit de sector om gezamenlijke uitdagingen aan te pakken, zoals communicatie, het vergroten van zichtbaarheid, publieksbereik en het betrekken van inwoners met een krappe beurs. Ook die initiatieven uit de sector willen we ondersteunen.

Muziekschool in de dorpen

Muziekschool Barneveld wil muziekles voor alle inwoners bereikbaar maken. Er zijn locaties in Barneveld, Voorthuizen, Garderen, Zwartebroek en Kootwijkerbroek. Met ‘Muziekles om de hoek’ is muziekles altijd dichtbij. Met ‘Muziekles op Maat’ krijgt elke leerling les naar zijn of haar mogelijkheden. Muziekschool Barneveld verzorgt daarnaast lessen in onderwijs en organiseert samen met Muziekgezelschap De Harmonie en SNO de MuziekBSO, waarbij leerlingen na schooltijd op school muziekles krijgen.

B: Cultuuraanbod in de dorpen

We moedigen de grotere culturele instellingen aan om hun aanbod verder te ontwikkelen en uit te breiden naar alle dorpen en omgeving van onze gemeente en we gaan met hen in gesprek over de mogelijkheden.[12]

Niet alles kan of hoeft in elke dorp aanwezig te zijn, maar we vinden het wel belangrijk dat in elke dorp een vorm van cultuur bereikbaar is. Wat het meest passend en bereikbaar is hangt mede af van het karakter van een dorp en de behoeften van de inwoners. We betrekken daarom de gebiedsagenda's bij de culturele ontwikkeling en doen periodiek behoefteonderzoek (zie bijlage B Het PON & Telos Behoefteonderzoek Sport, bewegen en cultuur in de vrijetijd Gemeente Barneveld).

C: Dorpshuizen

We willen dat onze dorpshuizen bruisende centra zijn, waar mensen van alle leeftijden en achtergronden samenkomen om te kunnen genieten van kunst en cultuur. Het is belangrijk dat deze plekken (financieel) goed bereikbaar zijn, ook voor kleinere verenigingen en initiatieven. Bij het op te stellen Strategisch vastgoedbeleid en de daaraan gekoppelde integrale huisvestingsplannen van onder andere cultuur, hebben we expliciet aandacht voor de culturele functie.

D: Verenigingsleven

We zetten ons in voor het behoud en de versterking van ons rijke verenigingsleven, zoals met de Voucherregeling voor amateurkunst.

E: Vrijwilligers

Vrijwilligers zijn een drijvende kracht in de samenleving en ook van het culturele aanbod. We waarderen de onmisbare inzet van alle inwoners die actief zijn in verenigingen, evenementen, buurthuizen en andere organisaties. We willen onze waardering graag tonen. We kijken zoveel mogelijk gemeente breed hoe we de ondersteuning van vrijwilligers verder kunnen oppakken, bijvoorbeeld een extern vertrouwenspersoon en werving van vrijwilligers.

F: Amateurkunst

We onderzoeken de ondersteuningsmogelijkheden voor toekomstbestendige en vitale amateurkunst aanbieders met o.a. trainingen.[13]

[12] De gemeente neemt dit o.a. mee in de subsidiegesprekken van de instellingen die een exploitatiesubsidie ontvangen.

[13] De LKCA Verenigingsmonitor geeft de ondersteuningsbehoefte weer die we lokaal toetsen en inzetten. https://www.lkca.nl/wp-content/uploads/VerenigingsMonitor_2024.pdf

G: Toegankelijkheid

Door financiële drempels te verlagen, vergroten we het bereik van onze culturele organisaties en kunnen meer inwoners gebruikmaken van het culturele aanbod. De minimaregelingen worden bekeken binnen het Programma Bestaanszekerheid. Toegankelijkheid en zichtbaarheid zijn onderwerpen die we hierin meenemen. We richten ons op ondersteuning van inwoners met beperkte financiële middelen om het gebruik van bestaande mogelijkheden te bevorderen en breder bekend te maken.

H: Cultuurparticipatie

Onze focus ligt op het bevorderen van creativiteit en cultuurparticipatie, vooral onder jongeren. Uit ons onderzoek blijkt dat hier een behoefte ligt. (zie bijlagen B, C en D) We willen dat jongeren de mogelijkheid hebben om hun eigen culturele activiteiten te ontwikkelen en zo te groeien tot betrokken en actieve inwoners. Cultuureducatie speelt hierin een centrale rol: we bieden alle kinderen vanaf een jonge leeftijd toegang tot culturele ontwikkeling. Door meer ruimte voor kleinschalige productie- en presentatieplekken te faciliteren, zoals voor urban arts en (pop)muziek, kunnen we het aanbod voor jongeren vergroten en hen meer bij cultuur betrekken.

I: Cultuurplatform

Het Cultuurplatform is een netwerkorganisatie voor cultuuraanbieders voor ontmoeting en kennisdeling. Het Cultuurplatform is als netwerkorganisatie het aangewezen instrument om initiatieven uit de sector te ondersteunen. Om de samenwerking en afstemming te bevorderen maken we met de sector afspraken over de positionering, opdracht en ondersteuning van het Cultuurplatform.

Ambitie 2:
Cultuur draagt bij aan de hele samenleving

Kunst en cultuur zijn essentieel voor de maatschappelijke ontwikkeling van de gemeente Barneveld. Een levendige culturele sector draagt bij aan persoonlijke groei, welzijn en gemeenschapszin. Onderzoek wijst keer op keer uit dat actieve en passieve cultuurparticipatie bijdragen aan verlaging van zorg en welzijnskosten, het (preventief) versterken van fysiek en mentaal welzijn en gezondheid[14], sociale cohesie en de persoonlijke ontwikkeling[15]. De culturele sector is zeer gemotiveerd om bij te dragen aan maatschappelijke opgaven.

We investeren actief als volgt in het versterken van de maatschappelijke waarde:

A: Samenwerking

We betrekken de culturele sector actief bij de aanpak van diverse maatschappelijk waardevolle en betekenisvolle culturele activiteiten en maatschappelijke uitdagingen. We bevorderen de samenwerking tussen culturele en maatschappelijke organisaties. Om die beide werelden bij elkaar te brengen, maken we afspraken met onze structurele subsidiepartners.

Floralia Voorthuizen

Floralia organiseert al meer dan 90 jaar het jaarlijkse bloemencorso in Voorthuizen. Het evenement, dat geheel wordt georganiseerd door honderden vrijwilligers, trekt jaarlijks ruim 10.000 bezoekers. Het is allang niet meer een optocht met prachtig ontworpen grote wagens alleen: er is een fietsroute, een kindercorso en nog veel meer activiteiten. Het evenement verbindt oude en nieuwe inwoners, wijken, viert creativiteit en versterkt de gemeenschap. Floralia is Unesco Wereld Erfgoed en een krachtig voorbeeld van wat inwoners samen kunnen waarmaken.

[14] https://www.trimbos.nl/kennis/mentale-gezondheid-preventie/expertisecentrum-mentale-gezondheid/cultuurparticipatie-en-mentale-gezondheid/

[15] VNG, 2024, Propositie Samen cultuur borgen

B: Culturele pilots

Om de maatschappelijke waarde van cultuur inhoudelijk te versterken, faciliteren we de mogelijkheid van twee pilots per jaar via projectsubsidie. We ontwikkelen hiervoor criteria. Samenwerkende culturele en maatschappelijk organisaties worden in de gelegenheid gesteld projectvoorstellen te doen met een gemixte financiering. De projecten dragen bij aan uitdagingen in de samenleving.[16]

C. Beleid en uitvoering

We zetten het vermogen van cultuur voor het welzijn van inwoners verder in en verankeren het in beleid en uitvoering.

[16] De groeiopgave en de brede maatschappelijke bijdrage van cultuur aan de opgaves Prettig leven in vitale dorpen, Gezond en toekomstbestendig Barneveld en Ruimte voor ondernemerschap.

Ambitie 3:
Cultuur is overal

Cultuur heeft een sterke ruimtelijke waarde. Het beleefbare erfgoed in het landschap, monumenten, archeologie, kunst in de openbare ruimte en street art verrijken de openbare ruimte, de beleving van en verbinding met de omgeving. Samen dragen ze bij aan de identiteit, de gastvrijheid en het karakter van onze gemeente. We willen de culturele betekenis van onze omgeving koesteren en streven naar een zo groot mogelijke kwaliteit van de openbare ruimte. Daarmee versterken we ook de economische waarde. Een goed ontsloten en actief cultureel landschap met een breed aanbod van onder meer recreatieve activiteiten en evenementen is aantrekkelijk voor toeristen en inwoners.

We zetten als volgt in op het versterken van de ruimtelijke waarde:

A: Beschermen en beleven

We geven het beschermen en beleven van ons erfgoed, monumenten, cultuurlandschap en archeologie in al zijn vormen prioriteit en geven dit vorm in beleid. (Zie overzicht huidig beleid in bijlage E)

B: Verbinding in beleid

Vanwege de relatie met de fysieke leefomgeving, is er een duidelijke verbinding tussen de ambities van de Omgevingsvisie en de doelen van deze integrale Cultuurvisie. Denk daarbij aan de meegroeiende culturele functies, voorzieningen en kunst en cultuur in de openbare ruimte. Dat doen we onder meer door cultuur als aandachtspunt op te nemen in gebiedsplannen en door bij nieuwbouwprojecten het toevoegen van kunst in de openbare ruimte aan het stedenbouwkundig plan te faciliteren.

Molen De Hoop

In Garderen draait al bijna 170 jaar Korenmolen De Hoop. De molen, die eigendom is van de gemeente Barneveld, is recent gerestaureerd. Vele vrijwilligers houden de molen draaiende en malen het biologische graan uit de buurt. Ze bemannen de molenwinkel en ontvangen de vele bezoekers om ze over de geschiedenis van de molen te vertellen. In de zomer herbergt de molen ook een Toeristisch InformatiePunt. De Molen is een mooi voorbeeld van hoe samenwerking tussen inwoners, toerisme en de gemeente de geschiedenis levend kan gehouden.

Daarvoor onderzoeken we de mogelijkheden van een regeling, waarbij bijvoorbeeld een deel van de bouwsom wordt besteed aan kunst en culturele functies en voorzieningen. [17] [18] Daarnaast ontwikkelen wij kaders voor initiatieven uit de samenleving als het gaat om plaatsing van kunst in de openbare ruimte.

C: Plekken om cultuur te maken en te delen

We faciliteren voldoende maak- en presentatie-plekken voor lokale kunstenaars en creatieve inwoners. Hiervoor kijken we vooral naar leegstaande panden en vastgoed in eigendom van de gemeente, die een (tijdelijke) nieuwe invulling kunnen krijgen.

Economische waarde

Een sterke culturele sector biedt inwoners en bezoekers inspiratie, creativiteit en versterkt de gemeenschapszin. Evenementen zoals festivals, theaterproducties en tentoonstellingen brengen mensen samen en creëren momenten van verbinding en ontmoeting. Een bloeiende culturele sector maakt de gemeente aantrekkelijker voor nieuwe inwoners en voor bedrijven levert het economische voordelen op.

We zetten als volgt in op het versterken van de economische waarde:

A: Lokale gemeenschap en bezoekers

Door te investeren in culturele activiteiten in alle dorpen willen we de lokale gemeenschap versterken en ook de aantrekkingskracht vergroten voor toeristen en recreanten. Door een gepaste bijdrage te leveren aan de promotie van culturele evenementen en bezienswaardigheden, hopen we meer bezoekers aan te trekken die geïnteresseerd zijn in ons rijke culturele erfgoed en programmering.

B: Afstemming

Cultuur is een belangrijk aandachtspunt in de (inhoudelijke) afstemming van het Evenementen-beleid Gemeente Barneveld 2020-2025 en het Evenementenfonds.

C: Zichtbaarheid en communicatie

We zetten extra in op een goede zichtbaarheid en communicatie van al het moois wat onze culturele gemeente Barneveld te bieden heeft, zowel voor inwoners als voor bezoekers. De investering in het Cultuurplatform maakt het mogelijk om het aanbod beter af te stemmen, samen te werken en gezamenlijk de marketing te professionaliseren.

[17] VNG, 2024, Propositie Samen cultuur borgen

[18] Zie bijvoorbeeld: Ministerie van VROM, 2021, Percentageregeling beeldende kunst bij rijksgebouwen.

Ambitie 4:
Sterke infrastructuur met slagkracht en breed bereik

Om de ambities samen met de culturele organisaties en onze inwoners te realiseren, ondersteunen we een culturele basis en intensiveren we als volgt vanuit zorgvuldige afwegingen:

A: Subsidies

De gemeente blijft investeren in de culturele sector via subsidies en andere ondersteunende regelingen (Zie bijlage F).

B: Slagkracht vergroten

We willen culturele organisaties en verenigingen sterker maken, omdat zij belangrijk zijn voor de samenleving. [19] Veel van deze organisaties werken met vrijwilligers. De eisen worden steeds hoger. Bijvoorbeeld door de bezuinigingen of de nieuwe Zorgplichtwet voor Bibliotheken, die vraagt om meer professionele medewerkers.
Ons doel is om hun bereik en slagkracht te vergroten. Dit zorgt ervoor dat ze zelfstandiger kunnen werken, meer activiteiten kunnen aanbieden, meer publiek trekken en een grotere rol spelen in de samenleving. We willen daarom o.a. onderzoeken of het mogelijk is om (culturele) subsidies voor meerdere jaren toe te kennen, zodat deze organisaties beter vooruit kunnen plannen en hun toekomst kunnen waarborgen.

C: Herijking en Indexering fondsen

De vele culturele evenementen en activiteiten dragen bij aan de samenleving. Ze verbinden, creëren samenwerking en presentatieplekken. Vele initiatieven, die vaak draaien op vrijwillige kracht, weten hiervoor de weg naar de gemeentelijke fondsen te vinden. Zowel het Maatschappelijk Cultuurfonds en het Evenementenfonds worden overvraagd.
We willen de fondsen indexeren en aanvragen makkelijker maken.

D: Integrale samenwerking

We investeren in de integrale samenwerking tussen cultuur, ruimtelijke ordening, sociaal domein, economie en vastgoed binnen de gemeente. We organiseren een halfjaarlijks intern beleidsoverleg Cultuur om informatie uit te wisselen en beleid af te stemmen. Cultuur wordt een vaste waarde in het sociale, economische en ruimtelijke beleid.

E. Drie culturele codes

Van de culturele organisaties die structurele subsidie ontvangen, vragen we dat zij zich aansluiten aan de drie culturele codes: de Code Diversiteit & Inclusie, de Fair Practice Code en Governance Code Cultuur [20]. Deze codes zijn van belang omdat ze samen bijdragen aan een sterke, transparante en gezonde culturele sector.

F: Criteria en opgaves

We versterken de samenwerking met culturele subsidiepartners en het maken van afspraken.
We onderzoeken en verbeteren de criteria voor het maken van afspraken en afwegingen.
Zo werken we toe naar het (nog beter) samenwerken aan gezamenlijke doelen en opgaves.

[19] Voor professionele culturele instellingen zijn de drie codes verplicht als zij subsidie van het rijk ontvangen (BIS), (rijks)fondsen aanvragen die dit verplicht stellen en aan certificering doen (bv de branche muziekscholen, bibliotheken, musea en theater.) De sector staan na corona opnieuw onder druk door o.a. de verhoging van de BTW, blijvend gebrek aan vrijwilligers, en uitdagende continuïteit in personeel en financiële zekerheid.

[20] De codes: https://codedi.nl/wp-content/uploads/2022/09/CODEDI_160922_DEF_TOEGANKELIJK.pdf https://fairpracticecode.nl/wordpress/wp-content/uploads/2024/07/K92_FPC_Boekje_SPREADS_2024_RGB.pdf https://www.cultuur-ondernemen.nl/storage/media/ALG-20210225-Publicatie-Governance-Code- Cultuur-2019.pdf

Culturele functies en voorzieningen t.b.v. de culturele infrastructuur

Culturele functies en voorzieningen vormen de basis van een sterke infrastructuur met slagkracht en bereik.[21] Uit de analyse blijkt dat een aantal functies en voorzieningen (deels) ontbreken. Dit zijn een (muziek)podium, een filmvoorziening en een volwaardig centrum voor cultuureducatie. Elke voorziening hangt samen de culturele functie in de keten (zie 1.3) en met vraag naar fysieke ruimte.

- De Muziekschool heeft de meest ontwikkelde functie als centrum voor cultuureducatie (muziek en een beginnend aanbod in beeldende lessen en podiumkunsten) wat we verder willen faciliteren.
- Film wordt incidenteel door buurthuizen en het Schaffelaartheater geprogrammeerd. Een grote voorziening voor film (bioscoop/ filmhuis) is ook in omliggende gemeenten bereikbaar.
- Een (muziek)podium is er niet. In o.a. Villa29 wordt incidenteel gerepeteerd en opgetreden. In de uitvoeringsagenda nemen we onderzoek naar dergelijke voorzieningen op.

Extra aandachtspunten

Op basis van diverse analyses, participatie en huidige ontwikkelingen, formuleren wij een aantal extra aandachtspunten voor de komende periode.

A: Bibliotheken van de toekomst

De ontwikkeling van de maatschappelijke rol van de bibliotheek als huis van ontmoeting nemen we op in het traject rondom de zorgplichtwet.

B: Theaterplein 1

De optimalisatie en ontwikkeling van het gebouw aan het Theaterplein 1 nemen we ook mee in de uitvoeringsagenda.

C: Schaffelaartheater

Nadat er een besluit is genomen over de herziene governance van het Schaffelaartheater, gaan wij ook aan de slag met de actualisatie van de maatschappelijke rol en opdracht van het Schaffelaartheater. Besluitvorming daarover vindt plaats via het reguliere proces.

[21] De culturele functies zijn produceren, presenteren, leren en interesseren met als doel cultuurdeelname (actief en passief) die bijdraagt aan opgaves.

D: Cultuurspreiding

We zetten in op de culturele functie en het voorzieningen aanbod in de dorpen. We ondersteunen bereikbaarheid en toegankelijkheid. De dorpshuizen, betrokken inwoners en culturele verenigingen nemen we mee in de te formuleren aanpak om dit doel te realiseren. Ook met de culturele subsidiepartners bespreken we de mogelijkheden om in de dorpen een bijdrage te leveren aan het versterken van de culturele functie.

E: Floralia

Vanwege de waarde van erfgoed, ook immaterieel, bezinnen we ons op de rol van de gemeente en een mogelijke vorm van ondersteuning van de Floralia. Dit betreft het lopende dossier Oranjevereniging waar Floralia mogelijk onderdeel van kan gaan worden.

F: Afwegingskader

Om nog beter te kunnen zorgen voor het bijdragen aan opgaven, realiseren van doelen en de ambities in deze visie maken we een afwegingskader voor structurele subsidies.[22] Daarbij gaan we o.m. uit van een goede balans in de culturele keten (p. 10), de drie codes (p. 20) en cultureel ondernemerschap.

[22] De groeiopgave en de brede maatschappelijke bijdrage van cultuur betreft de opgaves Prettig leven in vitale dorpen, Gezond en toekomstbestendig Barneveld en Ruimte voor ondernemerschap.

2.6 Prioriteiten

Uit onderzoek, participatie en de diverse analyses komen twee terreinen naar voren die specifiek aandacht vragen. Erfgoed en Jongeren zijn belangrijk voor de identiteit, het karakter en de toekomst van de gemeente.

2.6.1. Ons erfgoed beschermen en beleven

(Im)materieel erfgoed is een belangrijke drager van identiteit. Het vormt het DNA van een plek, dat als een rode draad door het landschap, de tradities en gebruiken loopt. Het verbindt inwoners letterlijk met de plek waar ze wonen. Het immateriële erfgoed toont mede het karakter van een samenleving: in de gebruiken en tradities worden het karakter en de identiteit van een gemeenschap zichtbaar.

Cultureel erfgoed is zowel boven- als ondergronds aanwezig, zichtbaar en onzichtbaar, in archeologie, monumenten, historische panden en cultuurhistorische landschapselementen.
De zichtbare waarden en monumenten bepalen mede de herkenbaarheid van de dorpen en het landschap van de gemeente Barneveld. Ook onzichtbare waarden en monumenten (bijvoorbeeld archeologie) kunnen in verhalen of verbeelding bijdragen aan de identiteit en herkenbaarheid van een plek. Ze zijn een anker voor de toekomst en vormen een inspiratie voor nieuwe ontwikkelingen.

De gemeentelijke archeologische en cultuurlandschappelijke waardenkaarten laten aan iedereen zien waar archeologische en (historische) cultuurlandschappelijk erfgoed te vinden is.
We vinden het belangrijk om de geschiedenis van onze gemeente, zoals die is vastgelegd in ons erfgoed, te beschermen en te (laten) beleven. Niet alleen door het te bewaren, maar ook door het te gebruiken en beleefbaar te maken. Waar mogelijk willen we dat het verleden zichtbaar blijft of zichtbaar wordt gemaakt. Dat is belangrijk voor de herkenbaarheid en het karakter van onze gemeente en geeft richting aan toekomstig beleid op het gebied van erfgoed. Daarom investeren we in ons erfgoed, door het te beschermen en door te investeren in de zichtbaarheid en beleefbaarheid van ons erfgoed.

We beschermen ons erfgoed op de volgende manieren:

A: We zetten de instandhoudingssubsidie voor de eigenaren van gemeentelijke monumenten voort en kijken waar het beter kan in de uitvoering en communicatie.

B: We investeren in de voorlichting op het gebied van duurzaamheid om het erfgoed toekomstbestendig te maken.

C: Dorpsgezichten en stadsgezichten beschermen. Het gaat dan om de inzet om het historische karakter en de structuur van deze gebieden te beschermen. Die mogelijkheid bestaat door onder meer in een bestemmingsplan de bescherming ervan vast te leggen. Het hoeft niet perse om monumenten te gaan. In het te maken beleidsplan voor erfgoed kan dit meegewogen worden als doel en inspanning.

We investeren als volgt in de zichtbaarheid en beleefbaarheid van erfgoed:

A: Met extra voorlichting en educatie op onder andere scholen zetten we het erfgoed op de kaart en onderstrepen we de meerwaarde hiervan.

B: We willen samenwerken met Visit Regio Barneveld om erfgoed in de natuur op de kaart te zetten, zoals bij Molen De Hoop, de schaapskooi op Boeschoten bij Garderen, de Rijkszaadeest in Stroe en het Schaffelaarsebos.

C: In toekomstig beleid gaan we uit van een integrale en gebiedsgerichte benadering van erfgoed. Erfgoed wordt zoveel mogelijk ingezet als basis bij nieuwe ontwikkelingen, door het te behouden of als inspiratie te laten zijn bij nieuwe ontwerpen.

D: Voor deze onderwerpen ontwikkelen we een Erfgoedbeleid, waarin we ook aandacht zullen besteden aan erfgoedparticipatie[23]. We onderzoeken samen met het Cultuurplatform en erfgoedorganisaties hoe bijvoorbeeld de Open Monumenten Dag en het Veluws Verleden aangejaagd kunnen worden.

We investeren in de positionering van erfgoed, archeologie en cultuurlandschap binnen de gemeente Barneveld:

A: Beleidsmedewerker erfgoed

Om ervoor te zorgen dat we deze doelen halen en erfgoed binnen de gemeente prioriteit blijft, stellen we een medewerker Erfgoed aan. Deze krijgt als opdracht om bovengenoemd beleid uit te werken: om zowel binnen als buiten de organisatie erfgoed breed onder de aandacht te brengen, het bewustzijn te vergroten en om verbindingen te leggen tussen de gemeente Barneveld en de samenleving (eigenaren van monumenten scholen, recreatieve bedrijven, marketing en culturele en erfgoedinstellingen). Daarnaast zal de medewerker erfgoed op inhoud een bijdrage leveren aan de bescherming, zichtbaarheid en beleving van erfgoed.

[23] Mede gezien de verplichtingen die voortvloeien uit het Verdrag van Faro, p. 20-24 https://www.cultureelerfgoed.nl/binaries/cultureelerfgoed/documenten/publicaties/2022/01/01/uitvoeringsagenda-onderweg-naar-faro/Uitvoeringsagenda_Onderweg+naar+Faro.pdf

2.6.2 Meer kansen voor jongeren om hun talenten te ontwikkelen

We vinden het belangrijk dat onze jonge inwoners de kans krijgen om zich te ontwikkelen op cultureel gebied. We ondersteunen daarom dat kinderen en jongeren actief deelnemen aan culturele activiteiten om hun creatieve talenten te ontwikkelen. Door jongeren aan te moedigen deel te nemen aan diverse culturele activiteiten willen we bijdragen aan hun creativiteit, mentale weerbaarheid en een persoonlijke ontwikkeling. Daarnaast versterkt het de sociale samenhang, ontmoeting en het verbreden van de maatschappelijke horizon.

Wij investeren als volgt in kansen voor jongeren op het gebied van cultuur:

A: Cultuureducatie

We zorgen ervoor dat kinderen en jongeren kansen en ondersteuning krijgen om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen, zowel op school als in de samenleving. Dit doen we samen met de convenantpartners Cultuureducatie Barneveld. We ondersteunen goede en bereikbare cultuur-educatie, waarbij we culturele instellingen en onderwijsorganisaties ondersteunen om een divers aanbod aan culturele activiteiten aan te bieden. Dit wordt ondersteund door de cultuurcoaches van Stichting Connect.

B: Periodiek onderzoek

We gaan verder in kaart brengen wat het huidige culturele aanbod voor jongeren is. We voeren behoefteonderzoek uit (zie bijlage B) om passend aanbod te kunnen faciliteren dat aansluit bij hun interesses en leefwereld. We willen jongeren plekken bieden waar ze zichzelf kunnen zijn en zich (cultureel) kunnen uiten.

Urban jams – street art – talentontwikkeling

Vanuit de regio samenwerking Florerende Foodvalley worden verschillende urban activiteiten voor jongeren georganiseerd. DJUNARDO – Junior Suripatty (graffiti), Mike van ‘t Land- design en graffiti, Straatkapers Collectief, Floor van Woensel (Dansschool Dancefloor), Rappers: Sjoerd Wiersema, Tom Overeem, Bryan Vooijs, Freerunning: Rutger Schipper & Tantum Freerunning hebben met ondersteuning van Connect het bereik onder jongeren is vergroot met nieuw innovatief aanbod.

C: Cultuurboost jongeren

De gemeente ondersteunt jongeren om eigen culturele activiteiten te ontwikkelen. We bieden voorzieningen met de benodigde faciliteiten en begeleiding. Door deze initiatieven krijgen jongeren de ruimte om hun creativiteit en organisatorische vaardigheden te ontwikkelen. Dit beleid bevordert eigenaarschap en betrokkenheid. We versterken dit door het introduceren van de 'CultuurBoost': een regeling waar jongeren toegankelijk en laagdrempelig een kleinschalige bijdrage kunnen vragen voor het opzetten van hun eigen activiteiten [24].

D: Pilot gericht op jongeren

Tot slot geloven we dat cultuur ook een middel is om jongeren te helpen bij hun ontwikkeling, bij geestelijk welzijn en het voorkomen van eenzaamheid. We maken daarom de verbinding met het sociaal domein en zetten cultuur in om de doelen van de welzijn- en jongerenwerk bereiken. Een van de twee pilots onder Ambitie 2 (zie p. 16) is specifiek gericht op jongeren.

[24] Zie voorbeeld 'Noordvoerders', jongerenfonds Tilburg Noord: https://www.forwart.nu/nieuw-jongerenfonds/

Hoofdstuk 3: Financieel kader

Het belangrijkste aspect van cultuur is dat het wordt gemaakt, genoten en gedragen door mensen. Onze inwoners, organisaties en bedrijven zijn de voornaamste culturele kracht in de gemeente; zij zijn de motor achter het aanbod.

We kunnen die kracht als gemeente op veel manieren steunen en faciliteren. In de Cultuurvisie is de Zelf-Samen-Gemeente-gedachte een uitgangspunt: wat inwoners en culturele organisaties zelf kunnen doen, hoeven wij niet te organiseren.

Cultureel ondernemerschap

Cultureel ondernemerschap met gemixte financiering (zoals overheidssubsidie, deelnemers- en publieksinkomsten, fondsen en donaties) is een bekende basis voor culturele organisaties en de vele verenigingen. De gemeente Barneveld is geen onderdeel van de landelijke infrastructuur voor cultuursubsidie. Lokaal en provinciaal wordt cultuur in de gemeente Barneveld ondersteund, zoals met de regionale programmasamenwerking Food Valley.

We zien wel een rol voor de gemeente in het ondersteunen van lokale basisinstellingen die dragend zijn in de culturele keten en een opdracht hebben die past bij de doelen van de gemeente.[25] De gemeente staat daarom aan de lat voor de basisvoorzieningen die inwoners en culturele spelers in staat stellen zichzelf verder te ontwikkelen. Dit alles om te koesteren wat er in onze samenleving aanwezig is. We sluiten aan bij onze gezamenlijke culturele kracht en investeren in nieuwe kansen.

Bestaand beleid en nieuwe ambities

We hebben in deze Cultuurvisie scherp gekeken naar het bestaande beleid en waar nodig de verbetering van bestaande instrumenten. De huidige budgetten liggen grotendeels vast in subsidies. Willen we de doelen in deze visie realiseren, zien we dat er naast de huidige middelen, extra investering en inzet benodigd zijn.

De financiële aanpak om de doelen in deze visie te realiseren zijn:

- Het nog doelmatiger inzetten van de bestaande middelen.
- Het maken van slimme combinaties met andere beleidsdomeinen.
- Extra investeren op een aantal gebieden. (zie Bijlage A)

In Bijlage A is de uitvoeringsagenda opgenomen, waarin ambities, doelen, inspanningen, extra investeringen en inzet en een planning staan. Tevens is toelichting gegeven op de (extra) inspanningen en investeringen. Deze hebben als doel de maatschappelijke en culturele ambities uit deze visie invulling te geven.

Toekomst

We zijn ons bewust dat we in een tijd van uitdagingen en financiële vraagstukken leven. We werken met aandacht en zorgvuldigheid en wegen (financiele) keuzes integraal af.

[25] Hoewel het Rijk geen lokale verplichting voor cultuurbeleid neerlegt, is de verdeling tussen Rijk, Provincie en Gemeenten vastgelegd. De lokale basisvoorzieningen zoals muziekscholen, voor de amateurkunsten, podiumkunsten, gemeentelijke musea vallen onder verantwoordelijkheid van gemeenten (als daarvoor gekozen wordt). https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/kunst-en-cultuur/kunst-en-cultuurbeleid#:~:text=Rol%20gemeenten%20en%20provincies%20bij%20cultuurbeleid&text=ruimtes%20voor%20podiumkunsten%20en%20lokale,muziekscholen.

Meer externe financiële middelen genereren kan door meer in te zetten op het aanboren en werven subsidies en fondsen elders, zoals uit regionale samenwerking. Voorwaarde is een ontwikkelde integrale beleidsbasis voor cultuur, samenwerking en capaciteit.

3.1 Huidige uitgaven cultuur

In de begroting van de gemeente Barneveld zijn er financiële middelen opgenomen op het gebied van kunst, cultuur en erfgoed. De subsidie voor het Schaffelaartheater zit niet verwerkt in het cultuurbudget, maar loopt via de afdeling Vastgoed. Voor de volledigheid is dit bedrag wel meegenomen in onderstaand overzicht aangezien dit een investering is in een cultureel knooppunt van de gemeente Barneveld.

In 2024 geeft de gemeente Barneveld € 54,56 uit aan cultuur per inwoner (totaal budget € 3.415.090 gedeeld door 62.592 inwoners).[26] Van het totale budget wordt het merendeel uitgegeven aan structurele subsidie.

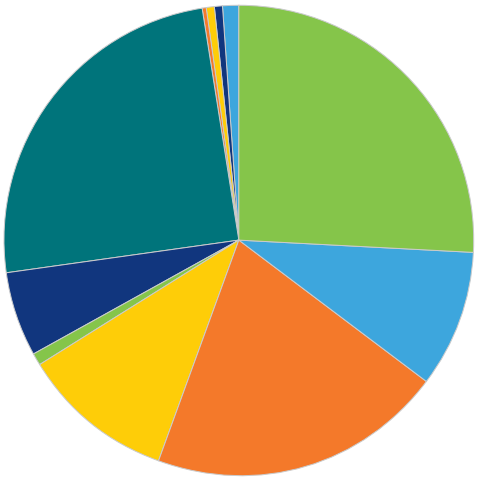

Cultuuruitgaven 2024		
Bibliotheek	€ 1.082.000	26,1%
Musea	€ 380.000	9,2%
Muziekschool	€ 848.000	20,4%
Theater, podia	€ 440.000	10,6%
Lokale Omroep	€ 37.000	0,9%
Cultuureducatie en participatie	€ 234.190	5,6%
Erfgoed, monumenten en archeologie, archief	€ 1.024.533	24,7%
Onderhoud Kunst in de openbare ruimte	€ 15.900	0,4%
Evenementenfonds	€ 25.000	0,6%
Maatschappelijk cultuurfonds	€ 25.000	0,6%
Overig	€ 37.700	0,9%
Totaal	**€ 4.149.323**	**100,00%**

[26] Ter vergelijking uitgaven van gemeenten van ongeveer gelijke grootte volgens de Cultuurmonitor van de Boekmanstichting in het peiljaar 2023: Barneveld 3.365.000 (61.649 inwoners / 55 euro per inwoner). Hardenberg 4.975.000 (62.505 inwoners /80 euro per inwoner). Putten 1.040.000 (24.895 inwoners / 42 euro). Scherpenzeel 617.000 (10.387 inwoners / 59 euro). Goeree Overflakkee 2.941.000 (51.557 inwoners/ 57 euro per inwoner). Veenendaal 6.999.000 (68.529 inwoners/ 102 euro per inwoner). Ede 11.933.00 (122.029 inwoners/ 98 euro per inwoner).
Deze berekening is gebaseerd op de uitgaven zonder de extra impuls in 2024 voor het archief.

2024 huidige uitgaven	€	%	CBS berekening
Bibliotheek	**€ 1.082.000**	**26,1%**	**€ 1.082.000**
Museum	**€ 380.000**	**9,2%**	**€ 380.000**
Muziekschool	**€ 848.000**	**20,4%**	**€ 848.000**
Theater en podia	**€ 440.000**	**10,6%**	**€ 440.000**
Lokale omroep	**€ 37.000**	**0,9%**	
Cultuureducatie en participatie	**€ 234.190**	**5,6%**	
• Connect (deelpijler Cultuur BRC-regeling)	€ 179.190		
• Cultuureducatie scholen (convenant cultuureducatie)	€ 25.000		€ 25.000
• Cultuurparticipatie (brede SPUK)	€ 30.000		
Erfgoed, monumenten, archeologie en archief	**€ 1.024.533**	**24,7%**	
• Klompenpad	€ 14.000		€ 14.000
• Monumentensubsidie	€ 84.000		€ 84.000
• Kerktorens	€ 42.300		€ 42.300
• Plattelandsontwikkelingsfonds Cultuurhistorie en archeologie	€ 20.000		
• Archief (éénmalig verhoogd ivm digitalisering met ong. 4.5 ton)	€ 734.253		€ 734.253
• Regioarcheoloog	€ 130.000		€ 130.000
Onderhoud kunst in de openbare ruimte	**€ 15.900**	**0.4%**	
Evenementenfonds *	**€ 25.000**	**0.6%**	
Maatschappelijk Cultuurfonds *	**€ 25.000**	**0.6%**	**€ 25.000**
Overig (waaronder werkbudget cultuur en cultuurplatform)	**€ 37.700**	**0,9%**	
• Werkbudget cultuur	€ 17.700		€ 17.700
• Cultuurplatform (coronagelden)	€ 20.000		€ 20.000
TOTAAL (**) (***)	**€ 4.149.323**	**100.00%**	**€ 3.822.253**

* Voor de drie fondsen (evenementen, sport en cultuur) wordt jaarlijkse indexatie voorgesteld.

** Verschilverklaring: We brengen zoveel mogelijk een integraal financieel beeld. In de tabel is te zien dat het CBS niet alles meeneemt in de berekening van de cultuurlasten per inwoner. De indeling van de gemeentebegroting op het onderwerp cultuur is verspreid. Dit geldt o.a. voor Connect, de brede SPUK, de lokale omroep en het gemeentelijke vastgoed.

*** Verschil CBS totaal op pagina 28 en 29 betreft de éénmalige impuls voor het archief van ongeveer 4.5 ton.

Hoofdstuk 4: Werkwijze Cultuurvisie met uitvoeringsagenda

Integrale cultuurvisie

De integrale cultuurvisie is voor 10 jaar.
We doen elke twee jaar een tussenevaluatie.
Het jaar voorafgaand aan het aflopen van de termijn evalueren we de visie als geheel en stellen we een geactualiseerde of nieuwe visie vast.

Uitvoeringsagenda

In bijlage A vindt u de Uitvoeringsagenda met extra investeringen en inzet en een planning.
Per 2 jaar leggen we een uitvoeringsagenda voor aan het college. College en Raad worden jaarlijks integraal geïnformeerd over de voortgang van de uitvoeringsagenda.

Voor 2025 vragen we middelen om een start te maken. Het gaat om bestaande middelen uit combinaties met andere beleidsterreinen en om extra middelen voor het eerste jaar.

Met de Kadernota 2026 vragen we structurele middelen aan voor de uitvoeringsagenda waar bij (financiele) keuzes integraal worden afgewogen. Voor enkele inspanningen wordt gaandeweg duidelijk wat het aan capaciteit en financiële middelen vraagt. We bouwen immers aan beleid en inzet. Eventuele nieuwe verzoeken gaan via een separaat raadsvoorstel.

Het doel is om de benodigde capaciteit voor de inspanningen waar het kan te integreren in de bestaande ambtelijke en uitvoeringsinzet.

Samenwerking

Met de uitvoeringsagenda komen inspanningen van verschillende aandachtsgebieden en beleidsterreinen samen. De samenwerking met zowel de culturele organisaties en verenigingen als binnen de gemeente zijn de basis van succes.

Tot slot

Met de integrale cultuurvisie zetten we een nieuwe stap om cultuur en erfgoed te versterken samen met de culturele organisaties, verenigingen, amateurkunstenaars en cultuurprofessionals.

We leggen een basis om te bouwen aan het vermogen van cultuur voor de samenleving. De kracht van cultuur en erfgoed in de maatschappelijke opgaves groeit in duidelijkheid, inzetbaarheid en betekenis voor onze inwoners en bezoekers.

Waar staan we over 10 jaar

Met de integrale cultuurvisie ligt er een fundament voor een brede beleidsbasis voor cultuur, de samenhang met verschillende beleidsterreinen en samenwerking.

De leemtes in het aanbod zijn in beeld en waar gepast pakt de gemeente een rol in cultuurfacilitering en ondersteuning van de balans in de culturele keten.

We kunnen door een versterkte beleidsbasis onze inzet beter afwegen en adequaat inspelen op vragen van de culturele sector en onze inwoners.

De culturele sector ervaart betrokkenheid, richting en sturing vanuit de gemeente, zodat ze nog beter bij kan bijdragen aan de gezamenlijke doelen.

Inwoners weten wat er aan cultuur te doen is en kunnen dichtbij huis, eventueel met ondersteuning cultuur maken, delen en/ of beleven.

Cultuur groeit in verbinding met de verschillende karakteristieken dorpen. In de gemeente Barneveld is cultuur bereikbaar en versterkt gemeenschappen, (persoonlijke) ontwikkeling, creativiteit, welzijn, gezondheid, de lokale economie en een prettige gemeente om te leven en te bezoeken.

Bijlagen

- Concept Uitvoeringsagenda
- Samenvatting PON Telos Onderzoek
- Analyse sterkten & zwaktes
- Participatieverslag
- Huidig beleidsinstrumentarium
- Uitgangssituatie en overzicht cultuursector
- Plan van aanpak Integrale Cultuurvisie gemeente Barneveld